

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 2018

998/2018

Laki ratalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ratalain (110/2007) 2, 3, 5, 7–9, 12, 13, 15, 18, 22, 25, 25 a, 26–28, 28 a–28 d, 30–33, 35–38, 40–42, 43, 43 a, 44, 46, 46 a, 47–50, 52, 55, 57–61, 63, 65, 69, 70–75, 78–84, 85 a, 86–88, 88 a, 89, 90–92 ja 94 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2, 7, 18, 26, 28 b, 28 d, 37, 38, 40, 41, 46, 46 a, 47, 48, 57, 65, 70, 74, 80, 83, 85 a, 87, 88 a, 89, 90 ja 94 § laissa 567/2016, 3, 5, 8, 12, 15, 22, 25, 25 a, 28 a, 28 c ja 43 a § laissa 573/2018, 27, 28, 30–33, 78 ja 81 § laissa 1243/2009, 35, 49 ja 82 § osaksi laissa 1243/2009, 43 § osaksi laeissa 1243/2009 ja 567/2016 ja 69 § laissa 1629/2015, sekä

lisätään lakiin uusi 8 a, 22 a, 22 b ja 100 § sekä siitä lailla 567/2016 kumotun 86 §:n tilalle uusi 86 § seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään rataverkosta, radanpidosta, rautatien lakkauttamisesta sekä rata-verkon haltijalle kuuluvista oikeuksista ja velvollisuuksista samoin kuin kiinteistön omistajien ja muiden asianosaisten oikeusasemasta radanpitoon liittyvissä asioissa sekä yksityisraiteista 2 ja 3 momentissa säädetyn rajoituksen.

Tätä lakia ei sovelleta yksityisraiteeseen kuuluvalla yleiseltä liikenteeltä eristetyllä satama-, varasto-, tehdas- tai muulla vastaavalla alueella. Tällaisella alueella rautatie on kuitenkin suunniteltava, rakennettava ja pidettävä kunnossa siten, että juna- ja muu liikenne voi toimia turvallisesti eikä rautatie aiheuta vaaraa alueella tapahtuvalle toiminnalle.

Yksityisraiteisiin ei sovelleta 8 a §:ää, 18 §:n 4 momenttia, 27 §:ää, 31–33 §:ää, 43 §:n 4 momenttia eikä 2 a ja 4 lukua. Tätä lakia ei sovelleta yksityisraiteen lakkauttamiseen.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *rautatiellä* yksi- tai useampiraiteista rataa sekä rautatiealuetta ja sillä olevia rakennuksia, rakennelmia ja laitteita, joita tarvitaan liikenteen hoitamiseksi ja turvaamiseksi sekä kaikkea näihin liittyvää toimintaa varten;

2) *rautatiealueella* aluetta, joka tarvitaan rataa, rata-aluetta, rakennuksia ja laitteita sekä liikenteen hoitamista sekä kaikkea näihin liittyvää toimintaa varten, ja tarpeellisia rautatieliikenteen palvelualueita;

- 3) *rautatieliikenteen palvelualueella* rautatieliikenteen palvelutoimintojen välittömästi tarvitsemia alueita;
 - 4) *näkemäalueella* tasoristeyksessä aluetta, jolta on esteetön näkyvyys radalle;
 - 5) *liitännäisalueella* radanpidossa tarvittavaa maa-aineksen otto- tai sijoittamispaikkaa tai radanpidossa tarpeelliselle laitteistolle varattua aluetta;
 - 6) *suoja-alueella* rautatiealueen ulkopuolista aluetta, joka tarvitaan edistämään radan turvallista käyttöä;
 - 7) *radanpidolla* rautatien ja siihen liittyvän kiinteän omaisuuden suunnittelua, hankintaa, rakentamista, hallintaa ja kunnossapitoa;
 - 8) *rakentamisella* uuden rautatien rakentamista ja olemassa olevan rautatien parantamista;
 - 9) *rataverkolla* Väyläviraston hallinnassa olevia valtion omistamia rautateitä ja lain soveltamisalaan kuuluvia yksityisraiteita sekä *TEN-verkolla* niitä rautateitä, jotka kuuluvat unionin suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi ja päätöksen N:o 661/2010/EU kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1315/2013 tarkoitettuihin ydinverkkoon tai kattavaan verkkoon;
 - 10) *yksityisraiteella* muuta kuin valtion omistamaa ja Väyläviraston hallinnoimaa rautatietä, jolla on liityntä valtion rataverkkoon;
 - 11) *tiellä* yksityistielaisissa (560/2018) tarkoitettuja yksityisteitä sekä muita yksityisiä teitä, liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetussa laissa (503/2005) tarkoitettuja maanteitä sekä maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitettuja katuja;
 - 12) *tienpitäjällä* yksityistielaisissa tarkoitettuja tieosakkaita yhteisesti tai tiekuntaa, milloin sellainen on perustettu, tai kiinteistön omistajaa tai liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 11 §:n 1 ja 2 momentin mukaista viranomaista tai kuntaa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti kadunpidon järjestämisestä vastaavana;
 - 13) *liikenteenohjauslaitteella* liikennevaloja, liikennemerkkejä, sulku- ja varoituslaitteita sekä tiemerkinnoja;
 - 14) *rataverkon haltijalla* Väylävirastoa tai yksityisraiteen haltijaa, kun raide kuuluu tämän lain soveltamisalaan.
- Kiinteistöön rinnastetaan tätä lakia sovellettaessa määrääla ja kiinteistöjen yhteinen alue.

5 §

Radanpitoa koskevat yleiset vaatimukset

Rataverkkoa on kehitettävä ja kunnossapidettävä ja siihen investoitava siten, että edistetään:

- 1) valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteita;
- 2) valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamista ja alueiden kehittämistä sekä maankäytön suunnittelussa yhdyskuntarakenteelle ja ympäristölle asetettavien tavoitteiden toteuttamista ja alue- ja yhdyskuntarakenteen taloudellisuutta;
- 3) liikenteen päästöjen vähentämistä; sekä
- 4) tiedon ja digitaalisuuden hyödyntämismahdollisuuksia, liikenteen automaatiota ja liikenteen palveluiden kehittämisen edellytyksiä.

Rautatiet on suunniteltava, rakennettava ja pidettävä kunnossa rautatien liikenteellinen merkitys huomioiden siten, että:

- 1) rataverkko tarjoaa yhteydet turvalliseen ja toimivaan liikkumiseen ja kuljettamiseen maan eri alueiden välillä ottaen huomioon esteettömät yhteydet, eri väestöryhmien liikkumistarpeet sekä eri elinkeinoalojen kuljetustarpeet;
- 2) rataverkko luo edellytyksiä monitoimijaympäristön kehittämiseksi niin, että rautatieliikenteen harjoittajilla on yhtäläiset edellytykset tarjota palveluita rataverkolla;

- 3) rataverkon ja rautatieliikenteen ympäristölle aiheuttamat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi ja luonnonvaroja käytetään säästeliäästi;
- 4) radanpito ei tuota kenellekään enempää vahinkoa tai haittaa kuin tarve vaatii;
- 5) rautatiet ovat liikenteellisesti ja teknisesti mahdollisimman toimivia, rautatieliikenteen ja muun liikenteen kannalta mahdollisimman turvallisia, ja niiden tarkoitus saavutetaan mahdollisimman edullisesti;
- 6) huomioidaan alueen nykyinen ja suunniteltu maankäyttö;
- 7) rautateitä ja niiden kunnossapitoa koskevat tiedot ovat ajantasaiset ja käytettävissä; sekä
- 8) rautatiet ja niihin liittyvä digitaalinen infrastruktuuri on yhteentoimiva muun liikenneverkon sekä siihen liittyvän digitaalisen infrastruktuurin kanssa.

Rautateitä rakennetaan liikenteen tai turvallisuuden edellyttämän yleisen tarpeen vaatiessa taikka liikenteestä aiheutuvien haittojen poistamiseksi tai vähentämiseksi tai maankäytön sitä edellyttäessä. Uusi rautatie voidaan rakentaa, jos olemassa oleva rataverkko ei täytä enää liikenteen tai alueidenkäytön tarpeita eikä rataosuuden parantamisella tai muutoin liikennejärjestelmää kehittämällä voida tarkoituksenmukaisesti tyydyttää näitä tarpeita taikka poistaa tai riittävästi vähentää liikenteestä aiheutuvia haittoja. Rautatietä ei saa rakentaa vastoin oikeusvaikutteista kaavaa.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa 2 momentissa tarkoitettujen vaatimusten turvaamiseksi tarpeellisia määräyksiä, jotka koskevat radan rakennetta, varusteita sekä tasoristeyksessä käytettävien liikenteenohjauslaitteiden käyttöä.

7 §

Rataverkon haltija ja radanpidon kustannukset

Väylävirasto toimii hallinnassaan olevan valtion omistaman rataverkon haltijana ja radanpitäjänä. Valtio vastaa valtion rataverkon radanpidon kustannuksista. Muu taho voi osallistua rataverkon radanpidon kustannuksiin Väyläviraston kanssa tehtävän sopimuksen nojalla, jos radanpidosta huolehditaan laadultaan tai laajuudeltaan korkeampiluokkaisena kuin yleisen liikenteen tarve edellyttää tai jos jokin taho erityisesti hyötyy tehtävistä toimenpiteistä taikka jos osallistumiseen on muu erityinen syy.

Yksityisraiteen haltijana ja radanpitäjänä toimii rautatien omistaja tai se, jonka hallinnassa rautatie on. Yksityisraiteen haltija vastaa yksityisraiteen radanpidon kustannuksista.

Valtion rataverkkoa kunnossapidetään ja rakennetaan sekä muista radanpitoon kuuluvista toimista huolehditaan valtion talousarviossa osoitettujen määrärahojen ja muun rahoituksen sallimassa laajuudessa. Radanpidon muusta rahoituksesta säädetään erikseen.

Liikennejärjestelmän toimivuuden turvaamiseksi ja lain tavoitteiden toteuttamiseksi rataverkon haltija voi erityisestä syystä ja sopimuksen mukaisesti osallistua rataverkon haltijan tehtäviin liittyvän muun toimenpiteen kuin rautatien rakentamisen ja kunnossapidon kustannuksiin.

8 §

Yleistä rautatien suunnittelusta

Yleissuunnitelmat ja ratasuunnitelmat koskevat rautateiden rakentamishankkeita siten kuin tässä luvussa säädetään.

Suunnitelmia tehtäessä rataverkon haltija toimii yhteistyössä maakuntien liittojen, kuntien, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä muiden viranomaisten kanssa. Suunnittelun on perustuttava rautatien kehittämisen tarpeisiin, valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin, valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan, alueelliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun sekä muuhun alueiden käytön suunnitteluun.

8 a §

Hankearviointi

Väyläviraston on laadittava merkittävää ratahanketta koskevasta yleissuunnitelmasta ja ratasuunnitelmasta hankearviointi. Väyläviraston on laadittava hankearviointi myös merkittävää ratahanketta koskevista ratasuunnitelman vaiheittain toteutettavista ratkaisuksista.

Hankearvioinnissa on esitettävä hankkeen lähtökohtien ja vaikutusten kuvaus, vaikutavuuden arviointi, kannattavuuslaskelma sekä toteutettavuuden arviointi ja päätelmät. Lisäksi hankearvioinnin osana on esitettävä suunnitelma hankkeen seurannan ja jälkiarvioinnin toteutuksesta ja sisällöstä.

9 §

Tutkimusoikeus

Kun rataverkon haltija on päättänyt aloittaa yleis- tai ratasuunnitelman laatimisen, sillä on oikeus tehdä tutkimustöitä suunnittelualueeseen kuuluvalla kiinteistöllä. Tässä tarkoituksessa saadaan tässä pykälässä tarkoitetulla kiinteistöllä suorittaa mittaus, maastoon merkitseminen, kartoitus tai maaperän tutkimus taikka muu valmistava toimenpide. Tutkimustyössä ei toisen oikeuteen saa puuttua enempää kuin tutkimuksen tuloksen saavuttamiseksi on välttämätöntä eikä omistajalle tai oikeudenhaltijalle saa aiheuttaa tarpeetonta häiriötä.

Suunnitelman laatimisesta sekä siihen liittyvien tutkimusten aloittamisesta on ilmoitettava kunnalle sekä kuuluttamalla tai muulla sopivaksi katsottavalla tavalla 22 §:n 1 momentissa mainituille henkilöille ja näillä on oikeus olla tutkimuksissa saapuvilla ja lausua mielipiteensä asiasta.

12 §

Yleissuunnitelman sisältö

Yleissuunnitelmassa on esitettävä selvitys rautatien rakentamisen tai rataverkon kehittämisen tarpeellisuudesta sekä tutkituista vaihtoehtoista, radan liikenteelliset ja tekniset perusratkaisut, rautatiealueen likimääräinen sijainti sekä rautatiealueen ja rautatieliikenteen arvioidut vaikutukset, kuten vaikutukset tie- ja liikenneoloihin, liikenneturvallisuuteen, maankäyttöön, kiinteistö rakenteeseen ja ympäristöön sekä ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen. Suunnitelmassa on lisäksi esitettävä mahdollisuudet haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi sekä alustava kustannusarvio.

Yleissuunnitelmassa on esitettävä selvitys siitä, miten siinä on otettu huomioon liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain mukaisten valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja alueellisen liikennejärjestelmäsuunnittelun tavoitteet. Väyläviraston valmistelemaan yleissuunnitelmaan on sisällytettävä myös 8 a §:ssä tarkoitettu hankearviointi.

13 §

Yleissuunnitelman oikeusvaikutukset

Yleissuunnitelma on ohjeena ratasuunnitelmaa laadittaessa. Kun yleissuunnitelman hyväksymispäätös on annettu tiedoksi ja tullut lainvoimaiseksi, käsiteltäessä lupahakemusta rakennuksen rakentamiseksi on katsottava, ettei luvan myöntämisellä vaikeuteta yleissuunnitelman toteuttamista. Jos rakennusluvan myöntämisen edellytykset muutoin ovat olemassa, lupa on myönnettävä, jos sen epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä rataverkon haltija lunasta aluetta tai suorita haitasta korvausta (*ehdollinen rakentamisrajoitus*).

Rakentamisrajoitus on voimassa siihen saakka, kunnes yleissuunnitelman hyväksymispäätös on rauennut 26 §:n 1 tai 2 momentin nojalla.

15 §

Ratasuunnitelman sisältö

Rautatien rakentamista koskevassa ratasuunnitelmassa on osoitettava rautatie ja sen sijainti, käyttö eri tarkoituksiin, korkeusasema, poikkileikkaus ja kuivatus niin, että vaikutukset voidaan riittävästi arvioida ja rautatie voidaan merkitä maastoon. Ratasuunnitelmassa osoitetaan suunnitellut eritasoristeykset, tasoristeykset ja kulkuyhteydet. Suunnitelmaan on liitettävä arvio rautatien vaikutuksista sekä esitettävä ne toimenpiteet, jotka ovat tarpeen radan rakentamisen tai rautatieliikenteen haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi.

Suunnitelmassa on otettava mahdollisuuksien mukaan huomioon maanomistusolot. Suunnitelmasta tulee käydä ilmi radan 37 §:n 1 momentissa tarkoitetut suoja-alueet ja 38 §:n 1 momentissa tarkoitetut tasoristeysten näkemäalueet sekä se, varataanko aluetta radan myöhempää leventämistä varten. Suunnitelmaan on liitettävä arvio rautatien rakentamisen kustannuksista.

Jos rautatie rakennetaan uuteen paikkaan ja vanha rautatie jää vanhan suunnan osalta edelleen radaksi taikka käytettäväksi muihin radanpitotarkoituksiin, on siitä määrättävä ratasuunnitelmassa.

Ratasuunnitelmassa on esitettävä selvitys siitä, miten siinä on otettu huomioon liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain mukaisen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja alueellisen liikennejärjestelmäsuunnittelun tavoitteet. Selvitys ei kuitenkaan ole tarpeen, jos ratasuunnitelma perustuu lainvoimaiseen yleissuunnitelmaan, jossa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja alueellisen liikennejärjestelmäsuunnittelun tavoitteiden huomioon ottamista koskeva selvitys on riittävällä tavalla tehty. Väyläviraston valmistelemaan ratasuunnitelmaan on sisällytettävä myös 8 a §:ssä tarkoitettu hankearviointi.

18 §

Tasoristeysten poistaminen

Tie- ja rautatieliikenteen turvallisuuden parantamiseksi tai rautatieliikenteen tehostamiseksi voidaan ratasuunnitelmassa osoittaa tasoristeys poistettavaksi tai tasoristeyksiä järjesteltäviksi sekä osoittaa tasoristeykselle käyttörajoituksia tai tasoristeysten turvallisuuden liittyviä järjestelmiä ja laitteita. Jos ratasuunnitelmassa osoitetaan tasoristeys poistettavaksi, on uuden kulkuyhteyden järjestäminen osoitettava ratasuunnitelmassa. Rataverkon haltija tekee tarvittavan uuden tien ja tasoristeyksen tai hankkii oikeuden ennestään olevaan tiehen.

Rataverkon haltija voi poistaa ratasuunnitelmassa poistettavaksi osoitetun yksityisen tien tasoristeyksen, kun hyväksytty ja suunnitelman mukainen korvaava kulkuyhteys on järjestetty.

Rataverkon haltija poistaa asemakaavan vastaisen tasoristeyksen, kun hyväksytty korvaava kulkuyhteys on rakennettu ja kadunpitopäätös tehty. Jos kyseistä tasoristeystä käytetään yleisesti liikenteeseen, tulee rataverkon haltijan ilmoittaa tasoristeyksen poistamisesta etukäteen kuuluttamalla.

Jos yksityisen tien tasoristeyksen käytöstä aiheutuu välitöntä vaaraa tie- tai rautatieliikenteen turvallisuudelle, Väylävirasto voi päätöksellään määrätä tienpitäjän tekemään tasoristeykseen tai sille johtavalle tienosalle vaaran välttämiseksi tarpeelliset muutokset taikka määrätä tasoristeys suljettavaksi, poistettavaksi tai siirrettäväksi taikka määrätä rajoituksia tasoristeyksen ajoneuvoliikenteelle. Väyläviraston tulee ilmoittaa tässä momen-

tissa tarkoitettua muutoksesta hyvissä ajoin etukäteen tienpitäjälle. Jos tämä laiminlyö päätöksessä määrätty velvoitteensa, Väylävirasto voi suorittaa tai teettää tarvittavat toimenpiteet tienpitäjän kustannuksella sekä tieliikennelain (267/1981) 51 §:n 2 momentissa säädetyn estämättä asettaa tielle tasoristeyksen liikennettä rajoittavan liikenteen ohjauslaitteen. Tasoristeyksen muutoksesta, siirtämisestä tai poistamisesta johtuvat tarpeelliset korvaavat kulkuyhteydet järjestetään ja niitä koskevat korvausasiat käsitellään yksityistie-toimituksessa, jota Väyläviraston on haettava päätöksen annettuaan.

22 §

Vuorovaikutus

Yleis- ja ratasuunnitelmaa laadittaessa rataverkon haltijan on varattava kunnalle, kiinteistön omistajille ja muille asianosaisille sekä niille, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin suunnitelma saattaa vaikuttaa, mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun, arvioida suunnitelman vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiassa.

Ennen suunnitelman hyväksymistä 1 momentissa tarkoitetuille tahoille on varattava tilaisuus muistutuksen tekemiseen suunnitelmasta. Tässä tarkoituksessa kunnan tulee pitää yleis- ja ratasuunnitelma yleisesti nähtävänä 30 päivän ajan. Muistutukset suunnitelmaa vastaan on toimitettava kunnalle ennen nähtävänäoloajan päättymistä. Kunnan tulee toimittaa lausuntonsa nähtävillä olleesta suunnitelmasta ja sitä vastaan tehdyistä muistutuksista sekä jätetyt muistutuskirjelmät rataverkon haltijalle. Suunnitelman nähtäväksi asettamisesta sekä muistutusten tekemistavasta ja -ajasta on kunnan kuulutettava niin kuin kunnalliset ilmoitukset asianomaisessa kunnassa julkaistaan. Ilmoitus on aina julkaistava vähintään yhdessä vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Rataverkon haltijan on lähetettävä kirjallinen ilmoitus suunnitelman nähtäväksi asettamisesta sellaisille suunnitelman vaikutusalueen kiinteistön omistajille ja haltijoille, joiden asuinpaikka on toisessa kunnassa ja jotka on asiakirjoissa mainittu tai muuten tunnettu.

Rataverkon haltija on ilmoitettava perusteltu kannanottonsa suunnitelmaa vastaan tehdyistä muistutuksista. Rataverkon haltijan on ilmoitettava kannanottonsa alueen kunnille sekä niille muistutuksentekijöille, jotka ovat sitä kirjallisesti pyytäneet ja samalla ilmoittaneet osoitteensa. Rataverkon haltijan perusteltu kannanotto ilmoitetaan suunnitelmaa koskevassa hyväksymispäätöksessä.

Rataverkon haltijan on pyydettävä yleis- ja ratasuunnitelmasta lausunto niiltä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, maakuntien liitoilta ja kunnilta, joiden alueella suunnitelma sijoittuu ja joiden alueella suunnitelman vaikutukset muutoin ilmenevät. Rataverkon haltijan on pyydettävä muulta viranomaiselta lausunto, jos se on päätösharkinnassa tarpeen. Rataverkon haltijan on esitettävä perusteltu kannanottonsa suunnitelmasta annettuihin lausuntoihin.

Jos yleisesti nähtävillä ollutta ratasuunnitelmaa on tarpeen muuttaa ja muutoksen vaikutukset arvioidaan vähäisiksi, voidaan noudattaa yksinkertaisempaa menettelyä kuin 2–4 momentissa säädetään.

Tarkemmat säännökset vuorovaikutusmenettelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

22 a §

Ennakkoneuvottelu

Yleissuunnitelman ja ratasuunnitelman laatimisen aikana ennen suunnitelman toimittamista hyväksyttäväksi Liikenne- ja viestintäviraston on valtion tai muun rataverkon haltijan tai viranomaisen pyynnöstä järjestettävä ennakkoneuvottelu. Virasto voi järjestää ennakkoneuvottelun myös omasta aloitteestaan. Ennakkoneuvottelu on järjestettävä koh-

tuullisessa ajassa pyynnön esittämisestä. Ennakkoneuvottelun tavoitteena on edistää suunnitelman vaatimien selvitys- ja arviointimenettelyjen hallintaa, rataverkon haltijan, suunnitelman hyväksyvänä viranomaisena toimivan Liikenne- ja viestintäviraston ja muiden viranomaisten välistä tiedonvaihtoa sekä parantaa selvitysten ja asiakirjojen laatua ja käytettävyyttä sekä sujuvoittaa menettelyjä.

22 b §

Yleissuunnitelman ja ratasuunnitelman hyväksymisesitys

Rataverkon haltija tekee 11 §:ssä tarkoitettusta yleissuunnitelmasta sekä 14 ja 20 §:ssä tarkoitettusta ratasuunnitelmasta hyväksymisesityksen Liikenne- ja viestintävirastolle. Jäljempänä 79 §:ssä tarkoitettusta rautatien lakkauttamista koskevasta ratasuunnitelmasta hyväksymisesitys tehdään liikenne- ja viestintäministeriölle.

Yleissuunnitelmaa koskevassa hyväksymisesityksessä on esitettävä suunnitelman hyväksymistä koskevan harkinnan kannalta tarvittavat 9, 10, 12, 22 ja 24 §:ssä tarkoitettut tiedot, selvitykset ja asiakirjat.

Ratasuunnitelmaa koskevassa hyväksymisesityksessä on esitettävä suunnitelman hyväksymistä koskevan harkinnan kannalta tarvittavat 9, 10, 15, 16, 18, 20, 22, 23, 24, 37 ja 38 §:ssä tarkoitettut tiedot, selvitykset ja asiakirjat.

Hyväksymisesitys ja sen perusteena oleva suunnitelma-aineisto on toimitettava Liikenne- ja viestintävirastolle ja 79 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa liikenne- ja viestintäministeriölle kirjallisessa ja sähköisessä muodossa.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä yleissuunnitelman ja ratasuunnitelman hyväksymisesityksen sisällöstä.

25 §

Suunnitelmien muuttaminen ja vähäinen poikkeaminen

Jos hyväksyttyä yleissuunnitelmaa tai ratasuunnitelmaa on tarpeen muuttaa, se tehdään siten kuin tässä laissa ja sen nojalla säädetään uudesta yleissuunnitelmasta ja ratasuunnitelmasta.

Hyväksytystä ratasuunnitelmasta voidaan poiketa sitä muuttamatta, jos poikkeus on vaikutuksiltaan vähäinen, ja rataverkon haltija rakentamisen yhteydessä harkitsee poikkeamisen tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi.

25 a §

Tasoristeyksiä koskevat ratasuunnitelmat

Väyläviraston lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi laatia 20 §:n 2 momentissa tarkoitettua tasoristeyksiä koskevan ratasuunnitelman ja siihen sovelletaan tällöin, mitä tässä luvussa säädetään rataverkon haltijasta.

26 §

Suunnitelmien voimassaoloaika

Ratasuunnitelman laatiminen on aloitettava kahdeksan vuoden kuluessa sen vuoden päättymisestä, jona hankkeesta laadittu yleissuunnitelma on saanut lainvoiman. Muuten yleissuunnitelman hyväksymispäätös raukeaa. Liikenne- ja viestintävirasto voi rataverkon haltijan hakemuksesta pidentää yleissuunnitelman voimassaoloaikaa enintään neljällä vuodella. Voimassaoloaikaa voidaan jatkaa vain, jos 10 ja 12 §:ssä säädetty edellytykset edelleen täyttyvät. Ratasuunnitelman laatimisen katsotaan alkaneen, kun siitä on ilmoitettu 9 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Yleissuunnitelman hyväksymispäätös raukeaa myös siltä osin, kuin sen perusteella laadittu ratasuunnitelma on hyväksytty ja hyväksymispäätös on saanut lainvoiman.

Ratasuunnitelma on hyväksyttävä neljän vuoden kuluessa sen laatimisen aloittamisesta.

Päätös ratasuunnitelman hyväksymisestä raukeaa, jos ratatyötä ei ole osaksikaan aloitettu ennen kuin neljä vuotta on kulunut sen vuoden päättymisestä, jona ratasuunnitelma on lainvoimaisesti hyväksytty. Liikenne- ja viestintävirasto voi rataverkon haltijan hakeuksesta pidentää ratasuunnitelman voimassaoloaikaa enintään neljällä vuodella ja erityisistä syistä sen lisäksi yhdellä enintään neljän vuoden ajanjaksolla. Määräaikaa voidaan pidentää vain, jos ratasuunnitelma edelleen täyttää 10 ja 15 §:ssä säädetyt edellytykset. Ratatyö katsotaan alkaneeksi, kun rautatien tarkoituksiin tarvittava alue on otettu rataverkon haltijan haltuun 46 §:n mukaisesti.

27 §

Seuranta ja jälkiarviointi

Väyläviraston on järjestelmällisesti seurattava, miten ratahankkeen arvioidut ja muut vaikutukset toteutuvat ja käytettävä hyväksi seurannan tuloksia tulevien hankkeiden vaikutusarvioinnissa ja suunnitteluratkaisujen valinnassa.

Väylävirasto voi erityisestä syystä päättää, että 8 a §:n 1 momentissa tarkoitetuista ratahankkeista, joista on tehty hankearviointi, on tehtävä myös jälkiarviointi. Jälkiarvioinnin laatimisesta vastaa Väylävirasto. Jälkiarvioinnissa on esitettävä selvitys ratahankkeen toteutuksen aikana ratasuunnitelmasta tehdyistä teknistaloudellisista poikkeuksista, liikenteen kehittymisestä sekä ratahankkeen kannattavuuden ja vaikuttavuuden kannalta merkittävien vaikutusten toteutumisesta.

28 §

Suunnitelmien hyväksyminen

Liikenne- ja viestintäministeriö hyväksyy rautatien lakkauttamista koskevat ratasuunnitelmat, jotka koskevat rautatien lakkauttamista muulloin kuin rautatien rakentamisen yhteydessä. Muut ratasuunnitelmat ja yleissuunnitelmat hyväksyy Liikenne- ja viestintävirasto. Liikenne- ja viestintävirasto voi erityisistä syistä siirtää suunnitelman liikenne- ja viestintäministeriön hyväksyttäväksi.

28 a §

Lupa tasoristeyksen rakentamiseen ja siirtämiseen

Uuden tasoristeyksen saa rakentaa vain runkoverkon ja TEN-verkon ulkopuoliselle rataverkolla. Erityisistä syistä saa uuden tasoristeyksen rakentaa runkoverkon ja TEN-verkon sellaiselle rataosalle, jolla radan suurin sallittu nopeus on pysyvästi enintään 50 kilometriä tunnissa. Runkoverkolla ja TEN-verkolla olevan tasoristeyksen paikkaa voidaan siirtää, jos siirrolla voidaan merkittävästi parantaa tasoristeyksen turvallisuutta taikka muusta erityisestä syystä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun tasoristeyksen rakentamiseen tai siirtämiseen valtion rataverkolla on oltava Väyläviraston lupa. Tarvittaessa lupa voi olla määräaikainen. Väylävirasto voi antaa teknisiä määräyksiä lupahakemuksen sisällöstä. Lupa voidaan myöntää tienpitäjälle, jos se on tarpeen välttämätöntä kulkuyhteyttä varten ja tasoristeyksen turvallisuus varmistetaan turvalaitteilla tai muilla järjestelyillä. Lupaa ei tarvita, jos tasoristeys sisältyy liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain mukaiseen hyväksytyyn tie-suunnitelmaan.

Jos tasoristeyksen käyttö lisääntyy merkittävästi tai sen käyttötarkoitus muuttuu, tienpitäjän on haettava lisääntyvään tai muuttuvaan käyttöön oikeuttava Väyläviraston lupa.

Työnaikaista tarvetta varten tai muusta erityisestä syystä Väylävirasto voi myöntää luvan tilapäisen tasoristeyksen rakentamiseen, jos siitä ei aiheudu vaaraa liikenneturvallisuudelle. Tilapäiseen tasoristeykseen sovelletaan, mitä jäljempänä 28 b ja 28 d §:ssä säädetään.

Väylävirasto voi liittää lupapäätökseen tasoristeyksen rakentamista, uudenlaista käyttöä, kunnossapitoa ja poistamista sekä tasoristeykseen liittyvää tietä koskevia ehtoja.

Ennen tasoristeyslupan myöntämistä Väyläviraston on kuultava niitä rautatieliikenteen harjoittajia, jotka liikennöivät kyseisellä rataosuudella.

28 b §

Tasoristeyksen ja sinne johtavan tien rakentaminen, muuttaminen ja kunnossapito

Tienpitäjän on rakennettava ja pidettävä kunnossa tasoristeykseen johtava tienosa lupapäätöksen mukaisesti ja sillä tavoin, ettei se vaaranna tie- tai rautatieliikenteen turvallisuutta taikka aiheuta haittaa radan kunnossapidolle. Tienpitäjän on kustannuksellaan rakennettava tasoristeys ja tasoristeyksen käytön päätyttyä vastaavasti poistettava tasoristeys. Tasoristeyksen kannen kunnossapidosta säädetään 89 §:n 1 momentissa.

Tienpitäjä on velvollinen kustannuksellaan poistamaan tai vähentämään tasoristeyksen merkittävästi lisääntyneestä tai muuttuneesta käytöstä liikenteelle aiheutuvan vaaran tai radanpidolle aiheutuvan haitan muuttamalla tietä tai tekemällä risteysjärjestelyjä.

Jos tienpitäjä laiminlyö 1 ja 2 momentin mukaiset velvollisuutensa, Väylävirasto voi suorittaa tai teettää tarvittavat toimenpiteet tienpitäjän kustannuksella taikka keskeyttää rakennustyön siten kuin uhkasakkolaisissa (1113/1990) säädetään.

28 c §

Lupa rautatien ylittämiseen

Väylävirasto voi myöntää luvan ylittää rautatie tasoristeyksessä moottorikelkalla tai muulla maastoajoneuvolla vain runkoverkon ja TEN-verkon ulkopuoliselle rataosalle. Erityisistä syistä voidaan ylityslupa myöntää runkoverkon ja TEN-verkolla olevan tasoristeyksen yhteyteen.

Ylityslupa voidaan myöntää vain, jos lupaehdoin varmistetaan, että maastoajoneuvon käyttö ei vahingoita rataa tai rautatiealueen rakenteiden toimivuutta, haittaa radanpitoa eikä vaaranna liikenneturvallisuutta. Tarvittaessa ylityslupa voidaan myöntää määräaikaaisena.

Väylävirasto myöntää poliisille, Tullille ja Rajavartiolaitokselle maastossa tapahtuvien valvontatehtävien vuoksi määräajaksi luvan ylittää rautatie tasoristeyksessä moottorikelkalla tai muulla maastoajoneuvolla myös muulla kuin 1 momentissa tarkoitettulla rataosalla luvassa tarkemmin määritellyin ehdoin.

Tässä pykälässä tarkoitettuun tasoristeykseen ja ylityslupaan sovelletaan, mitä 18 §:n 4 momentissa, 28 a §:n 3, 5 ja 6 momentissa sekä 28 b §:ssä säädetään.

28 d §

Tasoristeyslupan ja ylityslupan peruuttaminen

Väylävirasto voi päätöksellään peruuttaa myöntämänsä luvan, jos:

1) tasoristeystä tai sille johtavaa tienosaa ei rakenneta tai pidetä kunnossa 28 b §:ssä säädetyllä tavalla eikä puutetta tai laiminlyöntiä korjata Väyläviraston asettamassa määräajassa; tai

2) tienpitäjä laiminlyö 28 a §:n 3 momentin mukaisen velvollisuutensa hakea tasoristeyksen lisääntyvään tai muuttuvaan käyttöön oikeuttavaa Väyläviraston lupaa viraston kehotuksesta huolimatta.

30 §

Rataosuuden rajoitettu kunnossapito

Rataverkon haltija voi erityisestä syystä päättää, että jotakin rataosuutta ei pidetä 29 §:ssä tarkoitetussa kunnossa.

31 §

Liikenteen tilapäinen kieltäminen tai rajoittaminen

Väylävirasto voi määrääjäksi kieltää liikenteen radalla tai sen osalla taikka rajoittaa sitä, jos rata on sellaisessa kunnossa, ettei radalla voida turvallisesti liikennöidä tai jos rautatieliikenne saattaa vaurioittaa rataa, joka roudan sulamisen tai sateen vuoksi taikka muusta syystä on rakenteeltaan heikentynyt.

32 §

Tilapäinen kulkutie

Jos radan sortumisen vuoksi tai muusta yllättävästä syystä taikka poikkeuksellisten luonnonolosuhteiden johdosta liikenne radalla estyy, Väylävirastolla on oikeus järjestää toisen maalle tilapäinen kulkutie esteen poistamisen ajaksi. Ennen kulkutien järjestämistä on asianomaiselle kiinteistön omistajalle tai haltijalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jos se on mahdollista.

33 §

Kiireellinen ratatyö

Jos radan sortumisen vuoksi tai muusta yllättävästä syystä taikka poikkeuksellisten luonnonolosuhteiden johdosta rautatie on vaarassa vaurioitua ja tämän vuoksi liikenne radalla estyisi, Väylävirastolla on oikeus rakentaa toisen maalle tilapäinen rakennelma, laite, oja, rumpu tai pengser. Ennen rakentamista on asianomaiselle kiinteistön omistajalle tai haltijalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jos se on mahdollista.

Jos 1 momentissa mainittu rakennelma, laite tai pengser jää pysyvästi toisen maalle, Väyläviraston on käynnistettävä viivytyksettä ratasuunnitelman laatiminen, jollei se ole 14 §:n 2 momentin perusteella tarpeetonta.

35 §

Ratatöiden vaikutus tasoristeyksiin

Jos tie katkaistaan rautatien rakentamisen vuoksi, rataverkon haltijan on kustannuksellaan tehtävä ne työt ja toteutettava ne laitteet, jotka ovat tarpeen tien johtamiseksi rautatiealueen poikki.

Jos rautatien rakentamisen yhteydessä tasoristeyksen olosuhteet heikkenevät vaaran taen liikenneturvallisuuden tai muuttuvat Liikenne- ja viestintäviraston määräysten vastaisiksi olennaisilta osiltaan, rataverkon haltija on velvollinen korjaamaan tasoristeykseen liittyvän tien Liikenne- ja viestintäviraston määräysten mukaiseksi tai entistä vastaavaksi taikka poistamaan tasoristeyksen.

36 §

Rautatiealueella tehtävästä muusta työstä sekä rakennelmien ja laitteiden sijoittamisesta sopiminen

Rautatiealueelle voidaan sijoittaa muita kuin radanpitoon liittyviä johtoja, rakennelmia ja laitteita ja tehdä muuta kuin radanpitoon liittyvää työtä sopimalla käyttöoikeudesta ja toimenpiteen suorittamisesta rataverkon haltijan kanssa.

Rataverkon haltija voi tehdä 1 momentissa tarkoitetun sopimuksen, mikäli käyttöoikeudesta tai toimenpiteestä ei aiheudu vaaraa liikenteelle eikä merkittävää haittaa radanpidolle, eikä työtä tai laitteiden sijoittamista voida muutoin järjestää tyydyttävästi ja kohtuullisin kustannuksin.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun sopimukseen on otettava ehdot vaaran tai haitan torjumiseksi. Kun sopimus koskee johdon, rakennelman tai laitteen sijoittamista rautatiealueelle, on sopimuksessa sovittava myös johdon, rakennelman tai laitteen tekemisestä ja kunnossapidosta sekä siitä, että mainitut toimenpiteet kuuluvat johdon, rakennelman tai laitteen sijoittajalle ja käyttöoikeuden saajalle. Sopimukseen on otettava ehto myös siitä, että johdon, rakennelman tai laitteen sijoittaja ja käyttöoikeuden saaja on velvollinen kustannuksellaan tekemään rataverkon haltijan vaatimat muutokset tai siirtämään taikka poistamaan johdon, rakennelman tai laitteen, jos johdon, rakennelman tai laitteen käyttämisestä aiheutuu ennakoimatonta vaaraa liikenteelle tai merkittävää haittaa radanpidolle.

Rautatiehen kohdistuvaan työhön sekä johtojen, rakennelmien ja laitteiden sijoittamiseen rautatiealueelle sovelletaan tämän lain säännöksiä, ellei oikeudesta toimenpiteen suorittamiseen säädetä erikseen muussa laissa. Jos toimenpiteen suorittaminen perustuu muun lain nojalla annettuun viranomaisen päätökseen, on rataverkon haltijan ja toimenpiteen suorittajan sovittava toimenpiteen suorittamisajankohdasta ja toteutustavasta.

37 §

Rautatien suoja-alue

Rautatien suoja-alue ulottuu 30 metrin etäisyydelle radan raiteen tai, jos raiteita on useampia, uloimman raiteen keskilinjasta, jollei suoja-aluetta ratasuunnitelmassa erityisestä syystä supisteta tai laajenneta enintään 50 metriksi.

Väylävirastolla on tie- tai rautatieliikenteen turvallisuuden sitä vaatiessa oikeus poistaa suoja-alueelta kasvillisuutta tai rajoittaa kasvillisuuden korkeutta. Suoja-alueella ei saa pitää sellaista rakennusta, varastoa, aitaa taikka muuta rakennelmaa tai laitetta, josta tai jonka käytöstä voi aiheutua vaaraa tie- tai rautatieliikenteen turvallisuudelle taikka haittaa radanpidolle.

38 §

Rautatien näkemäalue

Rautatien näkemäalue käsittää tasoristeyksessä olevan alueen, jolla näkemäalan vapaana pitäminen sitä rajoittavista esteistä on tarpeen liikenneturvallisuuden vuoksi.

Väylävirastolla on oikeus poistaa näkemäalueelta näkemäalaa rajoittava kasvillisuus ja luonnonesteet. Näkemäalueella ei saa pitää sellaista rakennusta, varastoa, aitaa taikka muuta rakennelmaa tai laitetta, joka näkemäalaa rajoittamalla voi aiheuttaa vaaraa liikenneturvallisuudelle.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä rautatien näkemäalueiden määrittelystä. Maantien ja rautatien tasoristeyksen näkemäalueesta säädetään liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 45 §:ssä.

40 §

Poikkeamisvalta

Väylävirasto myöntää poikkeuksen 37–39 §:ssä säädettyistä kielloista ja rajoituksista, jos tie- tai rautatieliikenteen turvallisuus ei vaarannu eikä radanpidolle aiheudu haittaa. Poikkeamis päätökseen voidaan liittää tarpeellisia ehtoja.

41 §

Poikkeukset rajoituksista

Mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään, ei sovelleta, jos mainituissa pykälissä tarkoitettu kasvillisuus on istutettu tai otettu erityiseen hoitoon taikka rakennus, varasto, aita tai muu rakennelma tai laite on tehty ennen kuin alueen käyttöoikeutta on mainituissa pykälissä säädettyllä tavalla rajoitettu.

Jos 1 momentissa tarkoitettu kasvillisuus taikka rakennus, rakennelma tai laite aiheuttaa vaaraa liikenneturvallisuudelle tai haittaa radanpidolle, Väylävirasto voi määrätä sen poistettavaksi tai siirrettäväksi taikka määrätä siihen tehtäväksi tarvittavan muutoksen. Jollei omistaja suorita toimenpidettä sitä varten määrättyssä kohtuullisessa ajassa, Väylävirastolla on oikeus suorittaa se kustannuksellaan.

Mitä 37 ja 38 §:ssä sekä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei koske rakennuksen pitämistä asemakaava-alueella eikä sellaisen kasvillisuuden poistamista, jolla on ympäristön kannalta erityinen merkitys.

42 §

Kasvillisuuden ja luonnonesteiden poistamista koskeva menettely

Ennen kuin Väylävirasto ryhtyy poistamaan 37 §:n 2 momentissa ja 38 §:n 2 momentissa tarkoitettua kasvillisuutta tai jälkimmäisessä lainkohdassa tarkoitettuja luonnonesteitä, siitä tulee ilmoittaa asianomaisen kiinteistön omistajalle tai haltijalle taikka kuuluttaa siitä hyvissä ajoin ennen toimenpiteeseen ryhtymistä. Kiinteistön omistaja tai haltija voi halutessaan itse huolehtia toimenpiteistä Väyläviraston osoituksen mukaan.

43 §

Ratatoimitus

Radanpidon tarpeisiin tarvittavat alueet ja oikeudet lunastetaan sekä tasoristeyksiin liittyvät oikeudet muutetaan ratatoimituksessa. Lunastamisessa ja tasoristeyksiin liittyvien oikeuksien muuttamisessa noudatetaan, mitä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa (603/1977), jäljempänä *lunastuslaki*, säädetään, jollei tästä laista muuta johdu. Ratatoimituksessa havaitun virheen korjaamisesta, virheen oikaisemisesta ja toimituksen tai päätöksen purkamista koskevasta esityksestä on soveltuvin osin voimassa, mitä kiinteistönuodostamislaissa (554/1995) säädetään kiinteistötoimituksesta.

Ratatoimitus voidaan suorittaa ilman uskottuja miehiä, jos kukaan ratatoimituksen asianosaisista ei vaadi uskottujen miesten paikalla oloa eikä toimituksessa ole kysymys korvauksista.

Tasoristeysten lakkauttamista koskeva asia voidaan rataverkon haltijan hakemuksesta käsitellä myös yksityistietoimituksessa siten kuin yksityistielaisissa säädetään.

Jos rautatien kunnossapito tai parantaminen on muuttanut rautatiealueen ulottuvuutta, eikä muutoksia ole käsitelty kiinteistötoimituksessa, voidaan niiden selvittämiseksi suorittaa ratatoimitus ilman ratasuunnitelmaa. Tällainen toimitus voi koskea vain sellaisia rautatiealueen muutoksia, jotka ovat tapahtuneet ennen vuotta 2007. Toimituksen hakija-

na voi olla Väylävirasto tai kiinteistönomistaja, jonka aluetta muutos koskee. Jos muutosten johdosta rautatiealue on leventynyt yli sille aikaisemmin määrätyn rajan, määrätään tässä toimituksessa rautatiealueelle uusi raja tarvittaessa Väyläviraston osoituksen mukaan ja syntynyt lisäalue siirtyy Väyläviraston omistukseen toimituksen saatua lainvoiman. Toimituksessa käsitellään korvaukset rautatiealueen leventymisen tai muun muuttamisen johdosta aiheutuneista menetyksistä sekä muut tarpeelliset asiat. Korke korvauksille lasketaan jäljempänä 69 §:ssä säädetyn mukaisesti ratatoimituksen päättymisajankohdasta lukien ja korvauksen arvohetki määräytyy jäljempänä 67 §:n mukaisesti.

43 a §

Puhevallasta ratatoimituksessa

Mitä tässä luvussa säädetään rataverkon haltijasta ratatoimituksen tai yksityistietoimituksen hakijana ja puhevallan käyttäjänä ratatoimituksessa, koskee myös toimivaltaista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta rataverkkoa koskevista asioista.

44 §

Ratatoimituksen vireilletulo

Rataverkon haltijalla on oikeus 21 §:n 1 momentin perusteella hakea ratatoimitusta, kun hyväksytty ratasuunnitelma on saanut lainvoiman tai on pantavissa täytäntöön valituksesta huolimatta, taikka 14 §:n 2 momentissa tarkoitetun kirjallisen suostumuksen perusteella.

46 §

Haltuunotto

Ratasuunnitelmassa osoitettu rautatiealue, tiealue ja muut rataverkon haltijan käyttöön osoitetut alueet sekä perustettavat oikeudet otetaan rataverkon haltijan haltuun ratatoimituksessa pidettävässä haltuunotokatselmuksessa määrättävänä ajankohtana. Ratasuunnitelmassa osoitetut yksityistietä varten tarvittavat alueet otetaan rataverkon haltijan haltuun tien tekemisen ajaksi. Haltuun otettaessa rataverkon haltijalle syntyy oikeus käyttää alueita ja oikeuksia ratasuunnitelmassa osoitettuihin tarkoituksiin kiinteistöön kohdistuvan muun oikeuden estämättä. Tässä momentissa tarkoitettu haltuunotto voi tapahtua myös vaiheittain rataverkon haltijan osoituksen mukaan.

Jos haltuunotosta aiheutuu asunnon menetys, toimeentulon huonontuminen elinkeinon tai ammatin harjoittamisen vaikeutumisen vuoksi taikka muu lunastuslain 57 §:n 2 momentissa tarkoitettu seuraus, lunastustoimikunta voi asianosaisen vaatimuksesta määrätä, että haltuunotto siltä osin saa tapahtua aikaisintaan toimikunnan määräämän enintään kolmen kuukauden pituisen ajan kuluttua siitä, kun asianomaiselle määrätty ennakkokorvaus tai ensimmäisessä toimituksessa määrätty korvaus on maksettu.

Edellä 14 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa vaikutuksiltaan vähäisiksi arvioiduissa radan parantamisissa voi haltuunotto tapahtua suostumuksen perusteella. Haltuunoton jälkeen tulee rataverkon haltijan kuitenkin viipymättä hakea ratatoimitusta.

Jos haltuun otetulla alueella olevan omaisuuden poistamisesta tai siirtämisestä ei päästä sopimukseen, rataverkon haltijan on asetettava poistettavan omaisuuden omistajalle tai haltijalle kohtuullinen ja rakentamistyön kannalta sopiva määräaika, jonka päätyttyä rataverkon haltija poistaa omaisuuden. Tällöin rataverkon haltijan on ennen omaisuuden poistamista, mikäli mahdollista, ilmoitettava siitä poistettavan omaisuuden omistajalle tai haltijalle.

Jos rataverkon haltijan käyttöön luovutetulta tai luovutettavalta alueelta joudutaan poistamaan tai siirtämään rakennuksia, varastoja tai laitteita taikka puita, kasvavaa satoa tai

muuta kasvillisuutta, on siitä aiheutuvan vahingon tai haitan lisäksi korvattava asianomaiselle aiheutuneet poistamis- tai siirtämiskustannukset.

46 a §

Yksityistien luovuttaminen

Edellä 46 §:n 1 momentissa tarkoitettu yksityistie luovutetaan tienpitäjälle rataverkon haltijan määräämänä ajankohtana sen jälkeen kun tieosakkaista ja tien kunnossapidon jakautumisesta osakkaiden kesken on ratatoimituksessa päätetty ja toimitusta koskevan muutoksenhaun estämättä. Tien luovuttamiseksi voidaan tieosakkaista ja kunnossapidosta osakkaiden kesken määrätä ratatoimituksen kestäessä väliaikaisesti.

47 §

Lunastuksen kohteen vahvistaminen ja omistusoikeuden syntyminen rautatiealueeseen

Lunastuspäätöksessä vahvistetaan lunastuksen kohde ratasuunnitelman tai 14 §:n 2 momentissa tarkoitettua kirjallisen suostumuksen perusteella tarvittaessa rataverkon haltijan osoituksen mukaan. Ratasuunnitelmasta voidaan vähäisessä määrin poiketa, jos siihen on erityinen syy.

Rautatiealueeksi vahvistettu alue siirtyy rataverkon haltijan omistukseen lunastuspäätöksen saatua lainvoiman.

Rautatiealueesta, joka on tullut rataverkon haltijan omistukseen, muodostetaan lunastusyksikkö. Tällainen alue voidaan rataverkon haltijan suostumuksella liittää rataverkon haltijalla olevaan tai rataverkon haltijalle muodostettavaan lunastusyksikköön. Yksityisraiteen omistajalle muodostetaan muu kiinteistö.

48 §

Käyttöoikeuden perustaminen

Jos rautatie rakennetaan kiinteistön alueella tunneliin, sillalle tai padolle taikka sellaiselle alueelle, joka asemakaavassa on osoitettu maankäyttö- ja rakennuslain 83 §:n 3 momentissa tarkoitettua rautatien liikennealueen sijasta ensisijaisesti muihin käyttötarkoituksiin, perustetaan rataverkon haltijalle omistusoikeuden sijasta rautatiealueeseen lunastuslain 3 §:n mukainen käyttöoikeus siten kuin ratasuunnitelmassa määrätään. Jos rautatie rakennetaan sellaisen lunastusyksikön alueelle, joka ei ole rataverkon haltijan omistuksessa ja jota edelleen käytetään siihen tarkoitukseen, jota varten se on lunastettu, perustetaan rataverkon haltijalle rautatiealueeseen lunastuslain 3 §:n mukainen käyttöoikeus.

Rataverkon haltijalle syntyy liitännäisalueeseen sen käyttötarkoitusta vastaava käyttöoikeus lunastuspäätöksen saatua lainvoiman.

49 §

Oikeuksien raukeaminen

Rautatiealueen siirtyessä rataverkon haltijan omistukseen raukeavat lunastettavaan rautatiealueeseen kohdistuvat kiinnitykset, käyttöoikeudet ja muut erityiset oikeudet.

Jos 1 momentissa tarkoitettujen oikeuksien raukeamisesta aiheutuu vahinkoa oikeuden haltijalle, rataverkon haltijan on se korvattava.

Ratatoimituksessa voidaan kuitenkin päättää tietyn käyttöoikeuden tai erityisen oikeuden pysyttämistä rataverkon haltijan suostumuksella edellyttäen, että oikeudesta ja sen käyttämisestä ei aiheudu vaaraa liikenneturvallisuudelle tai haittaa radanpidolle eikä oikeuden pysyttäminen vaaranna kiinteistöjärjestelmän selkeyttä.

Tasoristeyksiin kohdistuvat oikeudet lakkaavat, kun tarpeellinen ja korvaava tieyhteys on järjestetty ja korvaavaa tieoikeutta koskeva toimitus on lainvoimainen.

50 §

Laskuojat

Rataverkon haltijalle perustetaan rasiteoikeus ratasuunnitelmassa osoitettuun laskuoja-alueeseen.

Jos ratatoimituksessa ei sovita yhteisestä ojituksesta tai jos muutoin on erityisiä syitä, voidaan ojitusta koskeva asia siirtää käsiteltäväksi vesilaissa tarkoitettussa ojitustoimituksessa, jossa voidaan tarvittaessa vähäisessä määrässä poiketa ratasuunnitelmassa osoitusta laskuojan paikasta.

Jos laskuojasta aiheutuu sen tekemisen jälkeen vahinkoa tai haittaa eikä korvauksista sovita, käsitellään asia vesilain mukaan.

52 §

Lunastuksen käsitteleminen kahtena toimituksena

Sen lisäksi, mitä lunastuslain 20 §:ssä säädetään, toimitusinsinööri voi rataverkon haltijan esityksestä jakaa toimitusmääräyksessä tarkoitettua alueiden lunastusta tai tasoristeystä koskevat asiat käsiteltäviksi kahdessa eri ratatoimituksessa, jos se ratkaistavien asioiden määrän tai laadun vuoksi taikka muusta syystä on tarkoituksenmukaista.

Jos lunastus tai tasoristeyksiasia 1 momentin mukaisesti käsitellään kahdessa eri toimituksessa, toimitusinsinöörin tulee ensimmäisen toimituksen lopettamisen jälkeen jatkaa lunastusta ilman eri hakemusta uudella toimituksella sitten, kun se on asioiden käsittelemiseksi tarpeen. Ratkaisemattomien toimitusasioiden lisäksi käsitellään ja ratkaistaan tässä toimituksessa myös asiat, jotka koskevat aikaisemman toimituksen lopettamisen jälkeen lunastuksen kohteeseen tehtäviä muutoksia.

55 §

Tilusjärjestelyjen korvaukset

Tilusjärjestelyssä arvioidaan kiinteistöstä toiseen siirtyvä alue erikseen luovuttavan ja vastaanottavan kiinteistön kannalta. Jos nämä arvot eroavat toisistaan, on erotus määrätävä rataverkon haltijan korvattavaksi, jollei 69 §:n 2 momentista muuta johdu.

57 §

Lunastuksen laajentaminen

Jos rautatiealueen aiheuttaman tilusten pirstoutumisen, tilusalan vähenemisen, tieoikeuksiin liittyvien muutosten, 37 tai 38 §:n mukaisen kiellon johdosta taikka muusta sellaisesta syystä aiheutuu huomattavaa haittaa kiinteistön tai sen osan käyttämiselle eikä haittaa voida poistaa tai olennaisesti vähentää tilusjärjestelyillä, kiinteistön omistajalla on oikeus vaatia, jos tämä ei halua saada korvausta haitastaan, että rataverkon haltija lunastaa kiinteistön tai sen osan. Jos rautatien rakentamisesta muutoin aiheutuu kiinteistön tai sen osan käyttämiselle huomattavaa vahinkoa tai haittaa, on kiinteistön omistajalla oikeus vaatia korvauksen sijasta rataverkon haltijaa lunastamaan kiinteistö tai sen osa. Rataverkon haltijalla on oikeus lunastaa kiinteistö tai sen osa, jos haitan korvaus tai vahingonkorvaus olisi huomattavan suuri kiinteistön tai sen osan arvoon verrattuna.

Ratasuunnitelmassa voidaan osoittaa rataverkon haltijalle oikeus lunastaa kiinteistö tai sen osa, jos kustannukset radasta kiinteistölle tai sen osalle aiheutuvien haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi taikka uuden kulkuyhteyden järjestämiseksi rau-

tatien katkaiseman kulkuyhteyden sijaan olisivat huomattavan suuret kiinteistön tai sen osan arvoon verrattuna. Ratasuunnitelmasta tulee tällöin käydä ilmi haitallisten vaikutusten poistamisen tai vähentämisen taikka uuden kulkuyhteyden järjestämisen kustannusten suhde kiinteistön tai sen osan arvoon verrattuna.

Kiinteistöistä tai niiden osista, jotka lunastetaan 1 tai 2 momentin nojalla, voidaan muodostaa yksi tai useampi rautatiealueesta erillinen lunastusyksikkö noudattaen, mitä lunastuslain 49 a §:n 1 momentissa säädetään.

58 §

Lunastuksen laajentaminen asemakaava-alueella

Kun rautatietä rakennetaan maankäyttö- ja rakennuslain 83 §:n 4 momentin mukaisella rautatien liikennealueeksi osoitetulla alueella, rataverkon haltija on velvollinen kiinteistön omistajan ratatoimituksessa sitä vaatiessa lunastamaan kiinteistön tai sen osan asemakaavan mukaisen liikennealueen rajaan saakka. Rataverkon haltijalla on myös oikeus lunastaa mainitunlainen kiinteistö tai sen osa alueen rajaan saakka. Lunastusyksikön muodostamisesta on voimassa, mitä 57 §:n 3 momentissa säädetään.

Jos asemakaavan muutos, joka voi vaikuttaa 1 momentin mukaiseen lunastusoikeuteen tai -velvollisuuteen, on vireillä tai alueen lunastaminen on maankäyttö- ja rakennuslain nojalla vireillä, ei ratatoimituksessa saa päättää lunastamisesta ennen kuin asemakaavan muutos on lainvoimaisesti ratkaistu tai alueen lunastamista koskeva asia on lakannut olemasta maankäyttö- ja rakennuslain nojalla vireillä. Tarvittaessa asia voidaan erottaa eri toimituksessa käsiteltäväksi.

59 §

Yksityisteiden järjestelyt

Ratatoimituksessa on tehtävä sellaiset teitä ja tieoikeuksia koskevat järjestelyt, jotka ovat tarpeen rautatiealueen rakentamisen taikka tavariteyksiin liittyvien määräysten tai kieltojen vuoksi. Toimituksessa käsitellään ja ratkaistaan myös muut yksityistielain mukaisessa yksityistietoimituksessa käsiteltäväksi säädettyt asiat.

Yksityistieyhteydet ja tieoikeudet voidaan järjestellä yksityistielain 76 §:ssä tarkoitetussa alueellisessa yksityistietoimituksessa, joka voidaan suorittaa rataverkon haltijan pyynnöstä ilman erillistä hakemusta ratatoimituksen vireillä ollessa. Tällöin alueellisessa yksityistietoimituksessa käsitellään myös 62 §:n mukaiset korvaukset ja alueelliseen yksityistietoimitukseen sovelletaan myös, mitä lunastuslain 82 §:ssä säädetään.

60 §

Korvaussopimukset

Asianosaiset voivat sopia lunastuskorvauksista. Sopimusta ei alisteta lunastustoimikunnan vahvistettavaksi lunastuslain 40 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Korvauksia koskeva sopimus sitoo myös sitä, jolle asianosaisen oikeus kiinteistöön siirtyy.

Rautatiealueesta, joka on luovutuksella tullut rataverkon haltijan omistukseen, muodostetaan lunastusyksikkö. Tällainen alue voidaan liittää rataverkon haltijalla olevaan tai rataverkon haltijalle muodostettavaan lunastusyksikköön. Alueeseen kohdistuvien kiinnitysten ja muiden erityisten oikeuksien raukeamisesta on voimassa, mitä 49 §:ssä säädetään.

Jos 2 momentissa tarkoitettujen oikeuksien raukeamisesta aiheutuu vahinkoa oikeuden haltijalle, on rataverkon haltijan korvattava vahinko. Jollei korvauksesta sovita, siitä määrätään ratatoimituksessa.

61 §

Korvaus suoja- ja näkemäalueista

Jos kiinteistön käyttämiselle aiheutuu vahinkoa tai merkittävää haittaa siitä, että omistajan oikeutta rajoitetaan 37–39 §:ssä tarkoitetulla tavalla alueella, jonka käyttöä ei aikaisemmin ole vastaavasti rajoitettu, on rataverkon haltija velvollinen korvaamaan vahingon tai haitan.

Jos kiinteistön omistajalle aiheutuu vahinkoa siitä, että omaisuutta poistetaan suoja- tai näkemäalueelta 37 tai 38 §:n perusteella, kiinteistön omistajalla on oikeus saada rataverkon haltijalta korvaus vahingostaan. Edellä 41 §:n 2 momentin mukaisesta omaisuuden poistamisesta, siirtämisestä tai muutostyöstä aiheutuvasta kustannuksesta on omistajalla oikeus saada rataverkon haltijalta korvaus.

63 §

Korvaus tutkimustyöstä ja eräistä muista toimenpiteistä

Jos 9 §:n 1 momentin nojalla suoritetusta toimenpiteestä, 32 §:n mukaisen tilapäisen kulkutien järjestämisestä tai sellaisen käyttämisestä taikka 33 §:n mukaisesta kiireellisestä ratatyöstä aiheutuu kiinteistölle vahinkoa tai haittaa, kiinteistön omistajalla on oikeus saada siitä korvaus rataverkon haltijalta.

65 §

Muut korvaukset ja korvauksia koskeva ratatoimitus

Jos rautatiestä aiheutuu kiinteistölle muuta kuin tässä luvussa tarkoitettua vahinkoa tai haittaa, kiinteistön omistajalla on oikeus saada korvaus rataverkon haltijalta. Vahingon tai haitan ollessa huomattava kiinteistön omistajalla on oikeus vaatia, jos tämä ei halua saada korvausta menetyksestään, että rataverkon haltija lunastaa kiinteistön tai sen osan. Jollei korvauksesta tai lunastuksesta sovita, asia on ratkaistava ratatoimituksessa.

Jos tästä laista johtuva korvaus- tai lunastuskysymys tulee esille muulloin kuin ratatoimituksen yhteydessä tai jos korvaus voidaan määrätä vasta ratatoimituksen päätyttyä eikä korvauksista sovita, korvausasia on ratkaistava ratatoimituksessa.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettua ratatoimitusta voi hakea joko rataverkon haltija tai korvausta vaativa.

69 §

Korvausten maksaminen ja korko

Rataverkon haltijan suoritettavaksi määrätyt ennakko- ja lopulliset korvaukset niille maksettavine kuuden prosentin vuotuisine korkoineen tulee suorittaa kolmen kuukauden kuluessa niiden määräämisestä. Korvauksen maksamisen viivästyessä sille maksetaan vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

Tilusjärjestelyssä alueen saaja on velvollinen maksamaan saamastaan alueesta korvauksen rataverkon haltijalle siltä osin kuin korvausta ei voida vähentää rataverkon haltijan maksettaviksi määräytyistä suorituksista, ja alueen luovuttaja saa rataverkon haltijalta korvauksen luovuttamastaan alueesta. Tässä momentissa tarkoitettuihin korvauksiin sovelletaan, mitä 1 momentissa koron laskemisesta ja korvausten maksamisesta säädetään.

Edellä 1 momentin mukainen kuuden prosentin vuotuinen korko lasketaan alkavaksi 46 §:ssä tarkoitetusta haltuunotosta lukien, jollei 46 §:n 3 momentin mukaisen haltuunoton osalta ole toisin sovittu, sekä 65 §:ssä mainituissa tapauksissa kyseisen ratatoimituksen loppukokouksen ajankohdasta lukien. Tilusjärjestelyn johdosta määrätyle kor-

vaukselle korko lasketaan toimituksessa määrätystä alueiden haltuunottoajankohdasta lukien.

Ratatoimituksessa ja 43 §:n 3 momentin mukaisessa yksityistietoimituksessa rataverkon haltijan maksettavaksi määrätty korvaukset sekä edellä 2 momentissa tarkoitettut tilusjärjestelykorvaukset alueen luovuttajalle suorittaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus. Yksityisraidetta koskevat korvaukset maksaa rautatien omistaja tai haltija.

70 §

Riidanalaisen korvauksen tallettaminen

Jos rataverkon haltija valittaa ratatoimituksessa määrättyistä korvauksista, saadaan riidanalainen osa korvauksista tallettaa. Tallettamiseen sovelletaan muutoin, mitä lunastuslain 52 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 70 §:ssä säädetään.

71 §

Pakkotäytäntöönpano erityisissä tapauksissa

Ratatoimituksessa määrättyyn korvaukseen, joka asiaosaisen on maksettava rataverkon haltijalle, ja omaisuuteen, jonka omistus on tilusjärjestelyn vuoksi vaihtunut, sovelletaan, mitä kiinteistönmuodostamislain 288 §:ssä säädetään.

72 §

Panttioikeuden haltijan oikeus korvaukseen

Jos panttioikeuden haltija on kokonaan tai osaksi menettänyt saamisensa sen vuoksi, että korvausta ei ole talletettu, korvaukseen oikeutettu on luopunut korvauksesta tai korvaus on sovittu ilmeisesti liian pieneksi, hänellä on oikeus saada rataverkon haltijalta korvaus vahingostaan.

Jos kiinteistö, johon kohdistuu panttioikeus, lunastetaan kokonaan, kiinteistön lunastuksen johdosta suoritettava kohteenkorvaus on määrättävä tallettavaksi. Muutoin tallettamisesta on voimassa, mitä lunastuslain 49 §:n 2–4 momentissa säädetään.

73 §

Vähäiset korvaukset

Jos lunastustoimikunnan rataverkon haltijan samalle asianosaiselle maksettavaksi määräämä kokonaissumma ei ylitä 20 euroa, sitä ei tarvitse maksaa tai tallettaa.

74 §

Korvauksettomat luovutukset

Valtiolla ei ole oikeutta tässä laissa tarkoitettuun korvaukseen Väylävirastolta. Korvaukseen oikeutettuja ovat kuitenkin valtion liikelaitoksista annetun lain (1062/2010) mukaiset liikelaitokset. Valtioneuvosto voi päättää valtion korvausoikeudesta toisin, jos tähän on erityisiä syitä.

Ratatoimituksen kustannukset

Rataverkon haltija vastaa ratatoimituksen toimituskustannuksista. Edellä 65 §:n mukaisessa ratatoimituksessa toimituskustannukset on määrättävä osaksi tai kokonaan vaatimuksen esittäjän maksettavaksi, jos vaatimus on tehty ilmeisen aiheettomasti.

Rautatien lakkauttaminen rautatietä rakennettaessa

Jos rautatietä rakennettaessa rautatie on siirretty uuteen paikkaan eikä ratasuunnitelmassa ole määrätty, että rata jää entisellä paikallaan edelleen rautatieksi, se lakkautetaan siltä osin rautatienä Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymän ratasuunnitelman perusteella. Tämän estämättä Väylävirasto saa käyttää entistä rautatiealuetta muihin radanpidon tarpeisiin, jos ratasuunnitelmassa niin määrätään.

Rautatien lakkauttaminen muussa yhteydessä

Liikenne- ja viestintäministeriö voi lakkauttaa rautatien Väyläviraston valmisteleman ratasuunnitelman perusteella, jos:

- 1) rautatietä ei enää käytetä rautatieliikenteen harjoittamiseen, radanpitoon liittyvään liikennöintiin eikä muihin liikenteen tarpeisiin;
- 2) rautatielle ei ole odotettavissa 1 kohdassa mainittua käyttöä;
- 3) rautatiellä ei ole käyttöä yksityisraiteena; ja
- 4) alueen saavutettavuus sekä kuljetustarpeet on turvattu muulla tavoin.

Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö voi lakkauttaa rautatien Väyläviraston valmisteleman ratasuunnitelman perusteella, jos rautatien liikenne on vähäistä eikä rautatietä ole taloudellisesti kannattavaa pitää valtion varoilla turvallisesti liikennöitävässä, 29 tai 30 §:ssä tarkoitetussa kunnossa ja jos alueen saavutettavuus sekä kuljetustarpeet on turvattu muulla tavoin.

Liikenne- ja viestintäministeriön on kuultava ennen tässä pykälässä tarkoitetun päätöksen tekemistä tarvittaessa asianomaisia ministeriöitä, maakunnan liittoja ja kuntia.

Rautatiealueen luovuttaminen rautatien lakkauttamisen yhteydessä

Väylävirasto luovuttaa 78 tai 79 §:ssä tarkoitetun päätöksen perusteella rautatiealueen, jollei alueen säilyminen viraston hallinnassa ole perusteltua. Alueiden luovutuksessa menetellään siten kuin oikeudesta luovuttaa valtion kiinteistövarallisuutta annetussa laissa (973/2002) säädetään.

Rautatien lakkauttamista koskevassa ratasuunnitelmassa voidaan päättää luopua rautatiealueesta korvauksetta, jos alueella on vähäinen arvo tai merkitys. Rautatiealue siirtyy siihen rajoittuviin kiinteistöihin radan raiteen tai raiteiden muodostaman alueen keskilinjaa myöten. Rajaa saadaan entisellä rautatiealueella rajankäynnissä oikoa ja suorittaa muita kiinteistöjaotuksen kannalta tarkoituksenmukaisia rajansovituksia siten, että pinta-alaltaan ja arvoltaan vähäisiä alueita vaihtuu kiinteistöjen kesken tai, jollei sopivaa vastike- maata ole, siirtyy kiinteistöstä toiseen. Rautatiealue siirtyy kuitenkin kunnan omistukseen asemakaava-alueella ja alueella, jolle kunta on päättänyt laatia asemakaavan.

Kun rautatie on lakkautettu eikä rautatiealuetta ole määrätty käytettäväksi muihin radanpidon tarpeisiin taikka kun Väylävirasto lakkauttaa rautatiealueen käyttämisen muihin tarpeisiin, lakkaa siihen kohdistunut 48 §:n 1 momentin mukainen käyttöoikeus.

Ratasuunnitelmassa on määrättävä, mistä lukien alue lakkaa olemasta rautatie.

81 §

Lakkautetun ja luovutettavan rautatiealueen rakenteet ja laitteet

Ratasuunnitelmassa on osoitettava, tarvitaanko aluetta tiealueeksi, museorautatieksi tai muuhun tarkoitukseen ja kuuluuko alueeseen erityistä hoitoa vaativia rakenteita tai laitteita. Jos näin on, alue on jätettävä sellaiseksi, ettei sen käyttö mainittuun tarkoitukseen vaikeudu. Jos edellä tarkoitettua käyttöä ei ole, ratasuunnitelmassa on tarvittaessa osoitettava toimenpiteet, jotka ovat tarpeen entisen rautatiealueen palauttamiseksi ennalleen. Väylävirasto poistaa rautatiealueelle radanpitoa varten rakennetut tai sijoitetut rakenteet ja laitteet ja tekee mahdolliset ennallistamistoimenpiteet kahden vuoden kuluessa rautatien lakkauttamista koskevan päätöksen voimaantulosta, jollei luovutuksensaajan kanssa sovita toisin.

82 §

Lakkautettua rautatiealuetta koskevat menettelyt

Väyläviraston on haettava viipymättä ratatoimituksen pitämistä, kun rautatie on lakkautettu ja Väylävirasto on päättänyt luopua rautatiealueesta.

Ratatoimituksessa todetaan 80 §:n 2 momentin nojalla viereiseen kiinteistöön siirtynyt rautatiealue ja sen pinta-ala sekä merkitään alue karttaan ja tarvittaessa maastoon.

Kunnan omistukseen siirtyneet alueet muodostetaan sen mukaan kuin on tarkoituksenmukaista yhdeksi tai useammaksi kiinteistöksi taikka liitetään kunnan ennestään omistamaan kiinteistöön noudattaen soveltuvin osin, mitä kiinteistönmuodostamislain 41 §:ssä säädetään.

83 §

Liitännäisalueen lakkauttaminen

Rataverkon haltija lakkauttaa liitännäisalueen, jos sitä ei enää tarvita siihen tarkoitukseen, jota varten se on perustettu. Kun liitännäisalue lakkautetaan, lakkaa samalla siihen kohdistunut käyttöoikeus. Rataverkon haltijan on haettava viipymättä ratatoimitusta, kun liitännäisalue on lakkautettu.

Jos liitännäisalueen lakkauttamisesta aiheutuu jollekulle hyötyä, jota ei ole pidettävä vähäisenä, hyödynsaaja on velvollinen korvaamaan rataverkon haltijalle saamansa hyödyn. Jollei korvauksesta sovita, asia on ratkaistava 1 momentin mukaisessa ratatoimituksessa.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään liitännäisalueesta, sovelletaan myös sellaiseen tämän lain mukaiseen liitännäisalueeseen verrattavaan alueeseen, johon rataverkon haltija on lunnastamalla saanut käyttöoikeuden ennen tämän lain voimaantuloa.

84 §

Panttioikeuden ja erityisen oikeuden raukeaminen

Jos kiinteistöön, johon kuulunut alue on tämän luvun nojalla siirtynyt toiseen kiinteistöön, kohdistuu pantti- tai erityinen oikeus, raukeaa sanottu oikeus siirtyneen alueen osalta. Jos oikeuden raukeamisesta aiheutuu sen haltijalle vahinkoa, tällä on oikeus saada rataverkon haltijalta siitä korvaus. Tällöin on soveltuvin kohdin noudatettava, mitä 5 luvussa säädetään.

85 a §

Rautatiealueen osien luovuttaminen

Väyläviraston oikeuteen luovuttaa radanpitoon tarpeetonta rautatiealuetta muulloin kuin rautatien lakkauttamisen yhteydessä sovelletaan, mitä oikeudesta luovuttaa valtion kiinteistövarallisuutta annetussa laissa säädetään.

86 §

Avustavat maastotehtävät

Väylävirasto voi tehdä sopimuksen tämän lain mukaan sille kuuluvan lupa- tai muuhun tehtävään liittyvän avustavan maastotehtävän siirtämisestä yksityisen tai muun palveluntarjoajan hoidettavaksi.

Palveluntarjoajalla on oltava riittävät tekniset edellytykset sekä riittävä osaaminen 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen. Avustavaa maastotehtävää hoitavaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

87 §

Hallinnolliset pakkokeinot

Liikenne- ja viestintävirasto voi kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä, jatkamasta tai toistamasta lainvastaista menettelyä. Liikenne- ja viestintävirasto voi myös määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä, täyttämään velvollisuutensa. Liikenne- ja viestintävirasto voi tehostaa päätöstään uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide tehdään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään. Uhkasakkoa, teettämisuhkaa ja keskeyttämisuhkaa koskevaan asiaan sovelletaan, mitä uhkasakkolaissa säädetään.

Jos kiireellinen toimenpide on tarpeen liikennettä välittömästi uhkaavan vaaran poistamiseksi, Liikenne- ja viestintävirastolla ja Väylävirastolla on oikeus toimenpiteeseen siihen velvollisen kustannuksella.

Jos joku estää Liikenne- ja viestintävirastoa tai Väylävirastoa toimittamasta 2 momentissa tarkoitettua virkatehtävää tai 9 §:n 1 momentissa tarkoitettua tutkimustyötä, poliisin on annettava Liikenne- ja viestintäviraston tai Väyläviraston pyynnöstä virka-apua.

88 §

Kustannusten periminen

Jos rataverkon haltijalla on oikeus tässä laissa tarkoitettun toimenpiteen suorittamiseen toisen kustannuksella, kustannukset voidaan periä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

88 a §

Maksut

Väyläviraston tämän lain nojalla myöntämästä luvasta peritään valtion maksuperusteisissa (150/1992) tarkoitettu maksu. Maksusta säädetään tarkemmin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

89 §

Tasoristeyksen ja siltojen kunnossapito

Rataverkon haltija pitää kunnossa tien ja rautatien tasoristeyksen sen kannen leveydeltä. Tienpitäjä vastaa tien talvikunnossapidosta.

Rataverkon haltija asettaa ja pitää kustannuksellaan kunnossa tiellä rautatien tasoristeyksen kohdalla olevat liikennevalot, sulku- ja varoituslaitteet sekä tasoristeystä osoittavat liikennemerkit, jollei kustannusvastuusta toisin sovita. Tienpitäjän ja rataverkon haltijan yhteisestä sopimuksesta rataverkon haltija voi asettaa myös pakollista pysähtymistä osoittavat liikennemerkit.

Kun uusi tie rakennetaan tienpitäjän aloitteesta rautatiealueelle, tienpitäjä huolehtii kustannuksellaan liikennevalojen, sulku- ja varoituslaitteiden sekä liikennemerkkien asettamisesta.

Tienpitäjä asettaa ja pitää kustannuksellaan kunnossa rautatien tasoristeyksestä varoitavat liikennemerkit sekä tasoristeyksen lähestymismerkit.

Tien ja rautatien risteyssiltojen kunnossapidosta vastaa se väylänpitäjä, jonka vastuulla oleva väylä ylittää toisen väylän, jollei toisin sovita. Tien ja rautatien yhteisten siltojen kunnossapidosta osapuolet sopivat keskenään.

Edellä 2–4 momentissa tarkoitettujen liikenteen ohjauslaitteiden asettamiseen ei tarvita tieliikennelain 51 §:n 2 momentin mukaista kunnan suostumusta.

90 §

Päätösten tiedoksi antaminen ja tiedoksisaanti

Yleis- tai ratasuunnitelman hyväksymistä sekä niiden voimassaoloajan pidentämistä koskeva päätös on annettava yleisesti tiedoksi. Päätöksen tiedoksi antamiseksi rataverkon haltijan on toimitettava päätös ja sen perusteena olevat asiakirjat asianomaiseen kuntaan, jonka on ilmoitettava niiden nähtäväksi asettamisesta siten kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa kuntalain (410/2015) mukaisesti julkaistaan. Päätös ja asiakirjat on pidettävä kunnassa yleisesti nähtävinä 30 päivän ajan. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen silloin, kun päätös on asetettu yleisesti nähtäville.

Merkitykseltään vähäinen ratasuunnitelman hyväksymispäätös voidaan antaa tiedoksi todisteellisesti siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Päätösten sähköisestä tiedoksi antamisesta säädetään sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003).

91 §

Päätösten ilmoittaminen muistutuksen tehneille ja viranomaisille

Rataverkon haltijan on lähetettävä yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätöksestä ilmoitus niille suunnitelman johdosta muistutuksen tehneille, joiden osoite on tiedossa, samanaikaisesti, kun päätös annetaan 90 §:n mukaisesti yleisesti tiedoksi.

Rataverkon haltijan on lähetettävä yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätöksestä ilmoitus kunnalle, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja maakunnan liitolle sekä tarvittaessa muullekin viranomaiselle. Ilmoitukseen on tarvittaessa liitettävä jäljennös suunnitelmasta.

92 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuden siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Väyläviraston päätöksestä 18 §:n 4 momentissa ja 2 a luvussa tarkoitetuissa tapauksissa valitetaan siihen hallinto-oi-

keuteen, jonka tuomiopiirissä päätöksessä tarkoitettu tasoristeys sijaitsee, sekä 40 ja 41 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä päätöksessä tarkoitettu kiinteistö sijaitsee.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Rataverkon haltijalla on oikeus hakea valittamalla muutosta yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätökseen. Kunnalla, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja maakunnan liitolla on oikeus hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat kunnan alueelle tai viranomaisen toimialueelle.

Rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä tai säätiöllä on oikeus toimialaansa kuuluvissa asioissa hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat yhteisön tai säätiön toiminta-alueelle.

Yhteiskunnallisesti merkittäväksi katsottavaa yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätöstä koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Muutoksenhausta ratatoimituksessa tehtyyn päätökseen säädetään 77 §:ssä.

94 §

Päätösten välitön täytäntöönpano

Yleis- tai ratasuunnitelman hyväksymistä taikka niiden voimassaoloajan pidentämistä koskeva päätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta, jollei muutoksenhaku-tuomioistuimien toisin määrää.

Päätöksessä, jonka Väylävirasto antaa 18 §:n 4 momentin tai 41 §:n 2 momentin nojalla, voidaan määrätä, että päätös on pantavissa täytäntöön valituksesta huolimatta.

100 §

Virastouudistuksen siirtymäsäännökset

Yleis- ja ratasuunnitelmat, jotka on hyväksytty tai joiden laatiminen on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa, käsitellään ja ratkaistaan tämän lain mukaisesti.

Ennen tämän lain voimaantuloa perustettu oikeus pitää rautatiealueelle sijoitettuja rakenteita, rakennelmia ja laitteita pysyy voimassa myönnetyn luvan tai sopimuksen mukaisesti tämän lain voimaantullessa.

Väyläviraston lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi laatia 20 §:n 2 momentissa tarkoitettua tasoristeyksiä koskevan ratasuunnitelman ja siihen sovelletaan tällöin, mitä 2 luvussa säädetään rataverkon haltijasta.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

Helsingissä 23 päivänä marraskuuta 2018

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner